

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא קא.

עין משפט
נר מצוה

חזן מן ההולאה. שהיא מוציא במסיקתו ובעצירתו: **שנעקרו בגושיהן.** עם הקרקע שסביבותיהן שיכולין לחיות על ידו פטורין מן הערלה כדמתן (עלה פ"א מ"ג) אילן שנעקר והסלע עמו אם יכול לחיות פטור ואם לאו חייב: **ולאחר שלש.** כלומר אפילו נעקרו בגושיהן

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

החזן מן ההוצאה: שיש נהר זיתיו: אמר עולא אמר ריש לקיש לא שנו אלא שנעקרו בגושיהן ולאחר שלש אבל בתוך שלש הכל של בעל הזיתים דאמר ליה אי את נטעת בתוך שלש מי הוה אכלת ולימא ליה אי אנא נמעי לאחר שלש הוה אכילנא ליה כוליה השתא ^אקאכלת פלוגא בהדאי אלא כי אתא רבין אמר ריש לקיש בלא שנו אלא שנעקרו בגושיהן ובתוך שלש אבל לאחר שלש הכל לבעל הקרקע דאמר ליה אי אנא נמעי לאחר שלש מי לא הוה אכילנא ליה כוליה ולימא ליה אי את נטעת בתוך שלש לא הוה אכלת השתא קא אכלת בהדאי משום דאמר ליה אי אנא נמעי הוה קמני וזרענא תחותיהו סילקא וירקא תנא אמר הלה זיתי אני נוטל אין שומעין לו מאי טעמא אמר רבי יוחנן משום ישוב ארץ ישראל אמר ר' ירמיה כגון דא צריכא רבה תנן התם ^בר' יהודה אומר ^גהמקבל שדה אבותיו מן הנכרי מעשר ונותן לו סברוה מאי שדה אבותיו ארץ ישראל ואמאי קרו לה שדה אבותיו שדה אברהם יצחק ויעקב וקסבר ^דהאין קנין לנכרי בארץ ישראל להפקיע מיד מעשר ומקבל כחוכר דמי מה חוכר בין עבד ובין לא עבד בעי עשורי ומיתן ליה דכי פורע חובתו דמי אף מקבל נמי כי פורע חובתו דמי מעשר ונותן לו א"ל רב כהנא לרב פפי ואמרי לה לרב זביר אלא הא דתניא רבי יהודה אומר המקבל שדה אבותיו ממציק נכרי מעשר ונותן לו מאי איריא מציק אפילו אין מציק נמי אלא לעולם ^היש קנין לנכרי בארץ ישראל להפקיע מיד מעשר ומקבל לאו כחוכר דמי ומאי שדה אבותיו שדה אבותיו ממש ולדידיה הוא דקנסוה רבנן דאידי דחביבא עליה טפי ואזיל מקבל לה אבל איניש דעלמא לא ולדידיה מ"ט קנסוה רבנן אמר ר' יוחנן וכדי שתהא ברה בידו אמר רבי ירמיה כגון דא צריכא רבה ^ואיתמר ^זהיורד לתוך שדה חבירו ונטעה שלא ברשות אמר רב שמוין לו וידו על התחתונה ושמואל אמר אומדין כמה אדם רוצה ליתן בשדה זו לנוטעה אמר רב פפא ^חולא פליגי כאן בשדה העשויה ליטע כאן בשדה שאינה עשויה ליטע והא דרב ^טלאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר דההוא דאתא לקמיה דרב א"ל זיל שום ליה א"ל לא בעינא א"ל זיל שום ליה וידו על התחתונה וקא מנטר לה א"ל גלית אדעתך דניחא לך זיל שום ליה וידו על העליונה איתמר דהיורד לתוך חורבתו של חבירו ובנאה שלא ברשות ואמר לו עזי ואבניי אני נוטל רב נחמן אמר שומעין לו רב ששת אמר אין שומעין לו מיתבי ^ירשב"ג אומר בית שמאי אומרים שומעין לו רב נחמן דאמר כב"ש הוא דאמר כי האי תנא דתניא שומעין לו דברי ר' שמעון בן אלעזר ר' שמעון בן גמליאל אומר בית שמאי אומרים שומעין לו וב"ה אומרים אין שומעין לו מאי הוי עלה א"ר יעקב אמר ר' יוחנן בבית

שנעקרו בגושיהן. ואן נקט הכי משום תוך שלש דל"כ הוה ערלה: **ול"ימא** ליה אי אנא נמעי לאחר שלש הוה אכילנא בו' והיימי קונה נטיעות קטנות דמיים מועטין ולאחר שלש היו נעשות גדולות וטוענין פירות כיתיים שלך ומאחר שלש עשיתי כן אלא הנמתי זיתים שלך בקרקעי פשיטא שלא הנחמתי לדעת שתאכל עמי אחר שלש אלא"כ אוכל גם אני עמך תוך שלש הואיל וכן גם אתה הנחמתי לדעת כן בקרקעי: **ואם** אמר הלה זיתי אני נוטל אין שומעין לו. אלא ישארו הזיתים שם אע"פ שלאחר ג' הכל של בעל הקרקע ובעל הקרקע יתן דמי הזיתים כמו ששויש למכור לנטיעות ולא כגו דדמי עזים ששרי לעשות פירות הן עומדין:

סברוה מאי שדה אבותיו בו'. וקסבר אין קנין ומקבל כחוכר ^אנראה לר"י לפרש משום דקסבר אין קנין ראוי להחמיר במקבל כמו בחוכר ובחוכר מן הדין צריך לעשר שלא יהא פורע חובו במעשר דלאמר ^בהרי שאנס הש"ך את גורנו אם בחובו צריך לעשר אכל ת"ק דרבי יהודה דלאמר החוכר שדה מן הנכרי מעשר ונותן לו רבי יהודה אומר אף המקבל ממניק כו' סבר יש קנין ולכך אין להחמיר במקבל אלא דוקא בחוכר החמירו מדרבנן כמו שחייבו לעשר מדרבנן את הלוקח מן הנכרי דלאמרין בהקומץ רבה (מנחות 97 נא). וס' ד"ה קסבר גבי ר' שמעון שזורי למ"ד יש קנין והא ^גדמתן דהשולח (גיטין 97 נא): האריסין והחכירין כולם פטורין מן המעשר ומשמע דאפילו חלקו של חוכר פטור איכא לאוקמי בסוריא כדמשני התם (דף נא). שם אמר שנתנו טובא ואפילו חוכר פטור שם כמו בחוזה לארץ דכלא שמעתמי צריך לאוקמי התם בסוריא כיון דפטור אפילו חלקו של ישראל דלא תיקשי הויא דמנחות ומה שהוצרך ר' יהודה להוכיח שדה אבותיו אע"ג דת"ק נמי איירי דוקא בצדק כדפרטיט דבחוזה לארץ אפילו חוכר פטור הכי קאמר ליה ר' יהודה לת"ק כיון דבא"י קיימין ראוי להחמיר במקבל כמו בחוכר דאין קנין דאכתי שדה אבותיו חשוב ולמאי דקאמר לעולם יש קנין ולכך אין ראוי להחמיר במקבל כמו בחוכר לפי זה לא פליגי רבי יהודה לת"ק אלא מוסיק דאף בחוכר כן נראה לר"י לפרש דמקבל כחוכר או לאו כחוכר דמי תליי ביש קנין ואין קנין ועיקר ור"ת פירש בע"ה ודומק: **כ"ד** שתהא ברה בידו. פ"י שמהא צורה בידו שעל ידי שילטתך לעשר אף חלקו של נכרי והיא חביבה בעיניו ולא יימנה ומתוך שיקשה עליו הולאה המעשר יטרח לחזר על הנכרי לזקחה הימנו אכל ישראל אחר אם נחייבנו לעשר אף מחלק הנכרי ימנה מלמקבל דאין חביבה בעיניו ר"ח גריס שמהא צורה להכי קנסו את חלק הנכרי כדי שיניח מלקבלה וכיון שמהא צורה ביד הנכרי שלא ירצו לקבלה הימנו ע"י כן ימכרנה לישראל דמיים מועטין שלא נתן עליה כלום אלא בגזילה צאתה לידו ולכך לא יהיה רגיל עוד לגזול אכל אחר לא הוצרכו לקנות ולעשר דכלאו הכי שומע לנו מלקבלו אכל יורש דמצינה ליה לא תועיל אזהרה:

א) ג"כ תאכל פלוגא וכן לקמן. ר"ל ט' דמאי פ"י (מ"ב, א) [אף] ר"ל ט' [גיטין מ. מנחות לא. כבודות יא: א] (ה) [ס'ס] ו' כבודות פ. ע"ש, (ו) [נכרות ט. וש"נ], (ח) [תוספתא ב"ק פ"י וע"ש חו"ט] דמכורי ספ"ח, ט' בסי' טס"פ: ינחא, י' [גיטין מד. חולין קלא], ט' צ"ל דמניא.

גליון הש"ס
רש"י ד"ה יש קנין ואי נמי בו' כעין זה הנדמה דף פ"ב ע"ב ומאי איי להפר לפירוש הרא"ש שם:

הגהות הגר"א
[א] תוס' ד"ה שנעקרו בגושיהן נקט בו' כי' אכל הרמב"ם כחז דכלא גושיהן הכל לבעל הקרקע ועמ"פ וי"ו: [ב] שם ד"ה סברוה נראה כי' כי' רמב"ם וש"ע כחזו כפי רש"י:

מוסף רש"י
אין קנין לנכרי בארץ ישראל. אם קנה עובד כוכבים קרקע בארץ, אין קנין קניי להפקיעה מקדושתה שלא תחייב במעשר, ישראל הקונה ממנו מן הפירות צריך לעשר (גיטין מ. וידו על התחתונה). לטוב הילאה כשיעור שנה (כבודות פ. ב).